

PERMANENTNÁ FORMÁCIA ABSOLVENTOV TEOLOGICKÝCH FAKÚLT

doc. ThDr. Marcel Mojzeš, PhD.

TÉMA I: LITURGICKÁ FORMÁCIA ZAČÍNA OD BOHA

ÚVOD

V procese permanentnej formácie často zaznieva otázka: komu na tom záleží? Kto ma do toho pozerá? Biskup? Protopresbyter či dekan? Kňaz, ktorý je za to v eparchii či diecéze zodpovedný? Dokumenty Cirkvi? Niekedy môžeme zachytiť aj tvrdenie, že protagonistom permanentnej formácie má byť sám kňaz (ak sa jedná o permanentnú formáciu kňaza). V permanentnej formácii kňaza ako aj v širšom zmysle v permanentnej formácii absolventov teologických fakúlt je však dôležité zdôrazniť, že hlavným protagonistom tejto formácie je sám Boh. Jemu najviac záleží na tom, aby sa človek ustavične formoval, a to aj v oblasti liturgie a liturgickej teológie.

Otec hľadá takých ctiteľov

Božia iniciatíva ako počiatok autentického liturgického slávenia je vyjadrená už v Evanjeliu podľa Jána, keď sa Ježiš stretne so samaritánkou a ona začne riešiť „liturgickú otázku“ – na ktorom mieste sa treba klaňať Bohu: „Naši otcovia sa klaňali Bohu na tomto vrchu, a vy hovoríte, že v Jeruzaleme je miesto, kde sa treba klaňať.“ (Jn 4, 20). A Ježiš jej neodpovedá spôsobom „tu“, alebo „tam“ sa treba Bohu klaňať, akoby išlo len o vonkajšie miesto, ale ponúka odpoveď v hlbšom zmysle: „Ver mi, žena, že prichádza hodina, keď sa nebudete klaňať Otcovi ani na tomto vrchu ani v Jeruzaleme. Vy sa klaniate tomu, čo nepoznáte; my sa klaníme tomu, čo poznáme, lebo spása je zo Židov. Ale prichádza hodina, ba už je tu, keď sa praví ctitelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde. Lebo sám Otec hľadá takých ctiteľov.“ (Jn 4, 21 – 23). Ježiš zdôrazňuje, že sám Otec hľadá takých ctiteľov, ktorí sa mu klaňajú „v Duchu a v pravde“.

Želanie Matky Cirkvi

Matka Cirkve chce ostávať v jednote s vôľou a činnosťou Boha Otca. To je to najlepšie, čo môže chcieť aj pre svoje deti. A dobrá matka chce pre svoje deti len to najlepšie. Preto v liturgickej konštitúcii *Sacrosanctum Concilium* II. vatikánskeho koncilu čítame: „Matka Cirkve si veľmi želá, aby všetci veriaci boli vedení k plnej, uvedomelej a aktívnej účasti (lat. *participatio actiosa*) na liturgických sláveniach, ktorú si vyžaduje sama povaha liturgie a ktorá je pre kresťanský ľud... na základe krstu právom a povinnosťou.“ (SC 14).

Pápež Benedikt XVI. sa pýta: „Ale v čom vlastne spočíva táto aktívna účasť? Čo treba pritom robiť?“ A hneď konštatuje: „Bohužiaľ, toto slovo sa prirýchlo pochopilo vo vonkajšom zmysle a z toho chápania sa odvodilo, že je nevyhnutné všeobecné „účinkovanie“, ako keby musel čo najväčší počet zúčastnených a čo najčastejšie vstupovať do liturgickej činnosti.“ O akú aktivitu (lat. *actio*) vlastne v liturgii ide, sa dozvedáme z najdôležitejšej liturgickej modlitby, ktorou je eucharistická modlitba kňaza, ktorú sa modlí v mene celého liturgického zhromaždenia. V tejto modlitbe, hovorí Benedikt XVI., „dochádza k tomu, že ľudská *actio* ustupuje do úzadia a ponecháva priestor pre *actio divina*, pre Božie konanie... Samotnou „akciou“ liturgie, na ktorej sa všetci účastníme je vlastne Božie konanie.“ „Jedinečnosť eucharistickej liturgie pozostáva práve v tom, že Boh sám koná a že my sme vtiahnutí do tohto Božieho konania.“ Aktívna účasť v liturgii (*participatio actiosa*) teda znamená účasť človeka na Božej činnosti (*actio Dei*). Podľa Benedikta XVI., „v konečnom dôsledku rozdiel medzi činnosťou Krista a našou činnosťou má byť zmazaný, má ostať jediná činnosť, ktorá je zároveň jeho aj naša, naša preto, lebo sme s Ním *jedno telo a jeden duch*. Osobitosť kresťanskej eucharistickej liturgie spočíva práve v tom, že sám Boh koná a že my sme zapojení do tohto Božieho konania. S ohľadom na to všetko ostatné je druhoradé...“

Začínať od Božej túžby

Apoštolský list *Desiderio desideravi* pápeža Františka o liturgickej formácii Božieho ľudu začína slovami, ktoré sú prevzaté z Lukášovho evanjelia: „Veľmi som túžil byť s vami veľkonočného baránka (gr. *pascha*) skôr, ako budem trpieť.“ (Lk 22, 15). Pápež František zdôrazňuje túto Božiu túžbu opakovanne: „Nikto si nezaslúžil miesto na tejto večeri, všetci boli pozvaní, či skôr pritiažení Ježišovou vrúcnuou túžbou byť s nimi túto veľkonočnú večeru (gr. *pascha*)“. Ide o jeho

nekonečnú túžbu „obnoviť s nami spoločenstvo, ktoré mal od počiatku v pláne“. „Ešte prv, ako sme odpovedali na jeho pozvanie – už oveľa skôr – existovala jeho túžba po nás: možno si to ani neuvedomujeme, ale zakaždým, keď ideme na svätú omšu, hlavným dôvodom je to, že nás priťahuje jeho túžba po nás. Možná odpoveď z našej strany a tá najnáročnejšia askéza spočíva ako vždy v odovzdaní sa jeho láske, v túžbe nechať sa k nemu pritiahnuť. Je isté, že každú našu účasť na Kristovom tele a krvi si Kristus želal pri Poslednej večeri.“ Tieto slová pápeža Františka nás pozývajú začínať liturgickú formáciu od Božej túžby.

ZÁVER

Môžeme byť vďační Bohu, že to s nami myslí vážne a že On sám ako prvý túži po našej liturgickej formácii, pretože nás miluje a túži, aby sme čím viac a čím plnohodnotnejšie mali účasť na jeho vlastnom živote, ktorý sa nám sprostredkúva skrze liturgické slávenia. Našou úlohou je odpovedať na túto Božiu túžbu a Božiu iniciatívu. Tak, ako to vyjadril apoštol Ján: „My milujeme, pretože on prvý miloval nás.“ (1 Jn 4, 19). Vstúpenie do procesu permanentnej formácie v oblasti liturgie a liturgickej teológie sa tak stáva odpoveďou na Božiu túžbu a iniciatívu ako aj napĺňaním vrúcneho želania Matky Cirkvi.

LITERATÚRA:

FRANTIŠEK: Apoštolský list *Desiderio desideravi* o liturgickej formácii Božieho ľudu (2022).

DRUHÝ Vatikánsky koncil: Konštitúcia *Sacrosanctum Concilium* o posvätnnej liturgii (1962).

RATZINGER, J.: Duch liturgie. Trnava : Dobrá kniha, 2005.

RATZINGER, J.: Opera omnia. Vol. XI. Teologia della liturgia. Città del Vaticano : Libreria Editrice Vaticana, 2010.

Sväté písmo. Rím : Slovenský ústav svätého Cyrila a Metoda, 1995.
